

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/1369. számú

törvényjavaslat

a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről

**Előadó: Dr. Petréttei József
igazságügyi és rendészeti miniszter**

Budapest, 2006. november

2006. évi ... törvény
a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről

A törvény hatálya

1. §

Ezt a törvényt azokban az ügyekben kell alkalmazni, amelyeket a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) alapján az ügyész, illetőleg a bíróság közvetítői eljárásra utalt.

A közvetítői eljárás fogalma és célja

2. §

(1) A közvetítői eljárás a bűncselekmény elkövetésével kiváltott konfliktust kezelő eljárás, amelynek célja, hogy a büntetőeljárást lefolytató bíróságtól, illetőleg ügyésztől független, harmadik személy (közvetítő) bevonásával – a sértett és a terhelt közötti konfliktus rendezésének megoldását tartalmazó, a bűncselekmény következményeinek jóvátételét és a terhelt jövőbeni jogkövető magatartását elősegítő – írásbeli megállapodás jöjjön létre.

(2) A közvetítői eljárásban arra kell törekedni, hogy a sértett és a terhelt között – a terhelt tevékeny megbánását megalapozó – megállapodás jöjjön létre.

A közvetítő

3. §

(1) A közvetítői eljárást a büntető ügyben eljáró bíróság, illetőleg ügyész székhelye szerint illetékes pártfogó felügyelői szolgálat közvetítői tevékenységet végző pártfogó felügyelője (közvetítő) folytatja le.

(2) A közvetítő feladata, hogy a közvetítői eljárás során pártatlanul, lelkiismeretesen, a külön jogszabályban meghatározott szakmai követelmények szerint közreműködjön a megállapodás létrehozásában. A közvetítőnek tiszteletben kell tartania az eljárásban résztvevők méltóságát, és biztosítania kell, hogy a résztvevők egymással szemben is tisztelettel járjanak el.

(3) A közvetítő jogosult és köteles mindazokat az adatokat megismerni, amelyek a feladatának ellátásához szükségesek. Az ügyész a közvetítői eljárásra utalásról szóló határozat, illetve a bíróság az eljárást felfüggesztő végzés kézbesítésével egyidejűleg a közvetítő rendelkezésére bocsátja – az e törvényben meghatározott feladatai ellátásához szükséges mértékben és időtartamban – az iratokat. A Be. 96. §-ának (2) bekezdése szerint kezelt azon adatok, amelyek nem a tanúként kihallgatott sértettre vonatkoznak, nem bocsáthatók a közvetítő rendelkezésére.

(4) A közvetítőt – ha törvény másként nem rendelkezik – titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tényre, adatra és körülményre vonatkozóan, amelyről közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást.

(5) A közvetítő titoktartási kötelezettsége a közvetítői tevékenység megszűnése után is fennáll.

4. §

(1) Közvetítőként nem járhat el,

a) aki az ügyben mint bíró, ügyész vagy a nyomozó hatóság tagja járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró bíró, ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság tagjának hozzátartozója [Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) 137. § 6. pont],

b) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánfél, feljelentő, vagy mint ezek képviselője vesz vagy vett részt, valamint aki ezek hozzátartozója,

c) aki az ügyben mint tanú, szakértő, illetőleg szaktanácsadó vesz vagy vett részt,

d) az a pártfogó felügyelő, aki pártfogó felügyelőként a terhelt vagy a sértett ügyében három éven belül eljár, vagy bármelyikük folyamatban lévő ügyében eljár, kivéve a közvetítői eljárás alkalmazásáról szóló döntés meghozatala előtt kért pártfogó felügyelői véleményt készítő pártfogó felügyelőt,

e) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

(2) A közvetítő a vele szemben felmerült kizárási okot köteles a pártfogó felügyelői szolgálat vezetőjének haladéktalanul bejelenteni.

(3) A kizárási okot a sértett, a terhelt, valamint ezek képviselője is bejelentheti és indítványozhatja a közvetítő kizárását.

(4) A (3) bekezdésben megjelölt személy az (1) bekezdés e) pontjában szabályozott kizárási okot a meghallgatás megkezdése után csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a meghallgatás megkezdése után szerzett tudomást, és ha azt nyomban bejelenti.

5. §

(1) A pártfogó felügyelői szolgálat vezetője a tudomására jutott kizárási ok miatt a közvetítő kizárásáról, és új közvetítő kijelöléséről a tudomásszerzést követően nyomban, hivatalból határoz.

(2) A közvetítő kizárásáról a pártfogó felügyelői szolgálat vezetője a kizárással kapcsolatos bejelentés kézhezvételétől számított három munkanapon belül határoz, és szükség esetén új közvetítőt jelöl ki. A kizárást kimondó határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye, a kizárást megtagadása ellen a sértett, a terhelt, valamint képviselőjük a vádemelést megelőzően a közvetítői eljárásra utalásról határozó

ügyészhez panasszal élhet, a vádemelést követően a büntetőeljárást a közvetítői eljárás érdekében felfüggesztő bírósághoz fellebbezhet.

(3) A kizárásra vonatkozó bejelentés elintézéséig a közvetítő az ügyben nem járhat el.

A közvetítői eljárás megindításának alapja

6. §

A közvetítői eljárás

a) az ügyésznek az ügy közvetítői eljárásra utalásáról hozott határozatával [Be. 221/A. § (3) bek.], vagy

b) a bíróságnak a büntetőeljárást – a közvetítői eljárás lefolytatása érdekében hozott – felfüggesztő végzésével [Be. 266. § (3) bek. c) pont]

indul meg.

Az eljárás általános szabályai

7. §

(1) A közvetítői eljárás csak a sértett és a terhelt önkéntes hozzájárulásával folytatható le. Az eljárásban a sértett és a terhelt egyenrangú felek, az eljárás során bármikor visszavonhatják a részvételre vonatkozó hozzájárulásukat, és minden egyezsége önként kell jutniuk.

(2) A sértett és a terhelt jogosult arra, hogy jogi képviselőt hatalmazzon meg, aki az eljárásban részt vehet és az általa képviselt érdekében felszólalhat. A sértett jogi képviselője és a terhelt védője jogi képviselőként eljárhat. A büntető ügyben adott meghatalmazás – ha a meghatalmazásból más nem tűnik ki – és a kirendelés hatálya kiterjed a közvetítői eljárásra is.

(3) A sértett és a terhelt indítványozhatja, hogy az általa megnevezett – legfeljebb két-két – személy a közvetítői megbeszélésen jelen lehessen, és érdekében felszólalhasson. A közvetítő az indítvány teljesítését csak akkor tagadhatja meg, ha a megnevezett személy jelenléte a közvetítői eljárás céljával ellentétes. A közvetítő döntése ellen nincs helye jogorvoslatnak.

(4) Ha a közvetítői eljárásra utalt ügy körülményei indokolják, a közvetítő bevonhat a közvetítői eljárásba olyan személyt, aki a megállapodás létrejöttét a szakértelmével elősegítheti.

(5) Ha a sértett diplomáciai, vagy a nemzetközi jogon alapuló más mentességet élvező személy, az ügyész, illetve a bíróság a 6. § a), illetve b) pontja szerinti határozat meghozatala előtt a külpolitikáért felelős miniszter útján szerzi be a sértett közvetítői eljárást megalapozó nyilatkozatát.

8. §

(1) Ha a sértett korlátozottan cselekvőképés, a közvetítői eljárásban a törvényes képviselő részvétele kötelező, ha a sértett cselekvőképtelen, a közvetítői eljárásban nem vehet részt, helyette törvényes képviselője jár el, érdeellentét esetén a Polgári Törvénykönyv rendelkezései az irányadók.

(2) Ha a büntetőeljárásban a nyomozó hatóság, az ügyész, illetőleg a bíróság elrendelte, hogy a tanúként kihallgatott sértett személyi adatait [Be. 85.§ (2) bek.] az iratok között elkülönítve, zártan kezeljék, a Be. 96. §-ának rendelkezései a közvetítői eljárásban is irányadók.

(3) A közvetítői eljárás nyelve a magyar. Az anyanyelv használatára és a tolmács igénybevételére a Be. rendelkezései az irányadók.

(4) Ha a közvetítői eljárás során a közvetítő az ügyész vagy a bíróság hatáskörébe tartozó intézkedés vagy eljárási cselekmény elvégzésének szükségességét észleli, erről az ügyészt, illetőleg a bíróságot tájékoztatja.

A közvetítői megbeszélés kitűzése

9. §

(1) A közvetítő a 6. § szerinti határozatnak a pártfogó felügyelői szolgálathoz történt érkezésétől számított nyolc napon belül kitűzi az első közvetítői megbeszélés időpontját.

(2) A közvetítői megbeszélést rendszerint a pártfogó felügyelői szolgálat hivatali helyiségében kell megtartani. Ha a közvetítő indokoltnak tartja, ettől eltérően dönthet.

(3) Az első közvetítői megbeszélésre történő idézésben a sértettet és a terheltet röviden tájékoztatni kell a közvetítői eljárás lényegéről, jogkövetkezményeiről, valamint jogairól és kötelezettségeikről.

(4) A közvetítői eljárást úgy kell megszervezni, hogy azt az első közvetítői megbeszéléstől számított három hónapon belül be lehessen fejezni, és a jelentés, továbbá a megállapodásról szóló okirat a büntetőeljárás felfüggesztése határidejének letelte előtt megérkezzen az ügyészhez, illetve a bírósághoz.

10. §

(1) Ha a sértett vagy a terhelt a szabályszerűen kézbesített idézés ellenére nem jelenik meg, és a mulasztását nem igazolta, a közvetítő – szükség esetén a mulasztó megkeresésével – tisztázza a mulasztás körülményeit, továbbá azt, hogy a közvetítői eljárás lefolytatásának – a hozzájárulás visszavonása miatt – nincs-e

akadálya. Ha a közvetítői eljárás lefolytatásának nincs akadálya, a közvetítő a megbeszélésre újabb időpontot tűz ki.

(2) Ha a sértett vagy a terhelt az (1) bekezdés esetét követően kitűzött közvetítői megbeszélésen ismételten nem jelenik meg, és ezt előzetesen, mielőtt az akadály tudomására jut, haladéktalanul, vagy ha ez már nem lehetséges, az akadály megszűnése után nyomban, alapos okkal nem igazolja, úgy kell tekinteni, mint aki a hozzájárulását visszavonta.

(3) Az idézésre, a kézbesítésre és a mulasztás igazolására a Be. rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell azzal, hogy három hónapon túl igazolási kérelmet nem lehet előterjeszteni, hirdetményi kézbesítés nem alkalmazható, rendbírság nem szabható ki, és elővezetés sem rendelhető el.

(4) Az igazolási kérelemről a közvetítő határoz. Az igazolási kérelemnek helyt adó határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye, az igazolási kérelem elutasítása ellen a kérelem előterjesztője és képviselője a vádemelést megelőzően a közvetítői eljárásra utalásról határozó ügyészhez panasszal élhet, a vádemelést követően a büntetőeljárást a közvetítői eljárás érdekében felfüggesztő bírósághoz fellebbezhet.

A közvetítői megbeszélés

11. §

(1) A közvetítői megbeszélés kezdetekor a közvetítő megállapítja a sértett és a terhelt személyazonosságát, és megkérdezi őket, hogy a közvetítői eljárás lényegére, jogkövetkezményeire, a jogaikra és kötelezettségeikre történt írásbeli tájékoztatást megértették-e, nemleges válasz esetén a meg nem értett részt megmagyarázza.

(2) A közvetítői megbeszélésen a közvetítő a sértettet és a terheltet a szükséges részletességgel meghallgatja. A közvetítő a sértettet és a terheltet egymás jelenlétében is, és egymás távollétében is meghallgathatja. A sértett és a terhelt az ügyvel kapcsolatos álláspontját szóban kifejtheti, és a rendelkezésére álló iratokat is bemutathatja.

(3) Ha a közvetítő a sértettet és a terheltet egymás távollétében hallgatja meg, az így kapott tájékoztatást közölheti a közvetítői eljárásban résztvevő más sértettel, terhelttel, ezek képviselőjével, azért, hogy az így tájékoztatást kapó sértett vagy terhelt ennek figyelembevételével álláspontját kialakíthassa, előadhassa, kivéve, ha a tájékoztatást adó sértett vagy terhelt akként nyilatkozik, hogy a tájékoztatás nem hozható más sértett, terhelt vagy képviselő tudomására.

(4) Ha a sértett korlátozottan cselekvőképes, őt a közvetítő meghallgatja, és a terhelt a nyilatkozatát ebben az esetben is közvetlenül a sértetthez intézi. A korlátozottan cselekvőképes sértett meghallgatásánál a törvényes képviselőnek jelen kell lennie.

(5) A sértettnek – ha a törvényes képviselőt kötelező, a törvényes képviselőnek is – és a terheltnek, nem természetes személy sértett esetében pedig a képviselőre feljogosított személynek a megállapodás megkötésekor és aláírásakor személyesen, együttesen meg kell jelenniük. A jogi képviselő távolmaradása a közvetítői megbeszélés megtartásának nem akadálya, de a sértett, illetve a terhelt kérelmére a megbeszélést más időpontra kell kitűzni.

A feljegyzés

12. §

(1) A közvetítői megbeszélésről a közvetítő feljegyzést készít.

(2) A feljegyzésben fel kell tüntetni

a) a közvetítői eljárást végző pártfogó felügyelői szolgálat megnevezését, az ügy számát, és a terhelt nevét,

b) annak a bíróságnak, illetve ügyészségnek a megnevezését és ügyszámát, amely az ügyet közvetítői eljárásra utalta,

c) a közvetítői megbeszélés helyét, megkezdésének és befejezésének időpontját,

d) az eljáró közvetítő, a sértett, a terhelt, a képviselők, illetve a közvetítői megbeszélésen részt vett más személyek nevét, valamint az első megjelenéskor a sértettnek és a terheltnek azt a lakcímét, ahonnan idézhető.

(3) A feljegyzésben röviden ismertetni kell az eljárás menetét akként, hogy a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése, valamint az eljárási szabályok megtartása nyomon követhető legyen.

A megállapodás

13. §

(1) A közvetítői eljárásban a megállapodás akkor jön létre, ha a sértett és a terhelt között a bűncselekménnyel okozott kár megtérítésében, vagy a bűncselekmény káros következményeinek egyéb módon való jóvátételében azonos álláspont alakul ki.

(2) A megállapodásnak tartalmaznia kell, hogy

a) a terhelt a bűncselekménnyel okozott kárt a büntetőeljárás felfüggesztésének tartama alatt, vagy a vádemelés elhalasztása tartamának lejártáig egy összegben, illetőleg meghatározott rendszerességgel, részletekben fizeti meg, vagy más módon nyújt jóvátételt,

b) az eljárás költségeit ki viseli.

(3) A megállapodásban vállalt kötelezettségeknek meg kell felelniük a jogszabályoknak, ésszerűnek kell lenniük, és nem ütközhetnek a jó erkölcsbe.

(4) A közvetítő a sértett és terhelt között létrejött – az (1)-(3) bekezdésben írottaknak megfelelő – megállapodásról okiratot állít ki, amelyet a sértett – ha a törvényes képviselőt kötelező, a törvényes képviselő is – és a terhelt is aláír. A közvetítő az okiratot a sértettnek, a terheltnek, és a jelen lévő képviselőjüknek átadja, ha a képviselő nincs jelen, részére az okiratot kézbesíti. A megállapodásról kiállított okirat közokirat.

(5) A közvetítői eljárásban keletkezett iratok abban a büntetőeljárásban, amelyben a közvetítői eljárásra sor került, bizonyítékként nem használhatók fel, kivéve a közvetítés eredményeként létrejött megállapodást tartalmazó okiratot és a közvetítő jelentését.

14. §

(1) A közvetítői eljárásban létrejött, írásba foglalt megállapodás a közvetítői eljárás célján túlmenően joghatás kiváltására nem alkalmas.

(2) A közvetítői eljárásban létrejött megállapodás nem érinti a sértettnek azt a jogát, hogy a büntetőeljáráson kívül a bűncselekményből származó igényét bírósági, választottbírói vagy egyéb eljárás keretében érvényesítse.

(3) Az e törvény szerinti közvetítői eljárás befejezését követően indult bírósági, választottbírói vagy egyéb eljárásban a felek nem hivatkozhatnak

a) a másik fél által, a vita lehetséges megoldásával összefüggésben az e törvény szerinti közvetítői eljárásban kifejtett álláspontra, javaslatra, és

b) a másik félnek az e törvény szerinti közvetítői eljárásban tett elismerő, joglemondó nyilatkozatára.

A közvetítői eljárás befejezése

15. §

(1) A közvetítői eljárás azon a napon fejeződik be, amikor

a) a megállapodás alapján a terhelt a bűncselekménnyel okozott kárt a sértettnek megtérítette vagy a bűncselekmény káros következményeit egyéb módon jóvátette,

b) a terhelt a közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodás teljesítését megkezdte,

c) a sértett vagy a terhelt kijelenti a közvetítő előtt, hogy kéri a közvetítői eljárás befejezését,

d) a sértett vagy a terhelt a hozzájárulását visszavonta, vagy mulasztását e törvény értelmében a hozzájárulás visszavonásának kell tekinteni,

e) a terhelt nyilatkozatából, vagy magatartásából egyértelműen megállapítható, hogy a Be. 221/A. § (3) bekezdésének b) vagy c) pontjában írt feltételek nem állnak fenn,

f) az első közvetítői megbeszéléstől számított három hónap eredménytelenül eltelt.

(2) Ha a közvetítői eljárás az (1) bekezdés b) pontja szerint fejeződik be, a pártfogó felügyelői szolgálat a közvetítői eljárás befejezése után ellenőrzi a megállapodás teljesítését. Ha a terhelt nem teljesít, vagy a megállapodás a sértett magatartása miatt nem teljesíthető, a pártfogó felügyelői szolgálat erről tájékoztatja az ügyészt, illetve a bíróságot.

A jelentés

16. §

(1) A közvetítői eljárás befejezését követő tizenöt napon belül a közvetítő a közvetítői eljárásról jelentést készít, amelyet az eljárás befejezésére alapot adó okirattal együtt megküld az ügyésznek, illetve a bíróságnak, valamint a sértettnek, a terheltnek és képviselőiknek.

(2) A jelentés tartalmazza

a) a közvetítői eljárást végző pártfogó felügyelői szolgálat megnevezését és az ügy számát, a terhelt és a sértett nevét,

b) annak a bíróságnak, illetve ügyésznek a megnevezését és ügyszámát, amely az ügyet közvetítői eljárásra utalta,

c) a közvetítő eljárás megindulásának és befejezésének időpontját,

d) a közvetítői eljárás eredményét, és

e) a közvetítő nevét.

Költségek viselése

17. §

(1) A közvetítői eljárás során felmerült költség nem bűnügyi költség, azt eltérő megállapodás hiányában a terhelt viseli. A sértett viseli a saját érdekkörében felmerült költségeket [meghatalmazott jogi képviselő, útiköltség, a 7. § (3) bekezdése szerint megnevezett személy költsége], kivéve, ha erről a sértett és a terhelt másképp állapodik meg.

(2) Ha a terhelt részére a bíróság, illetőleg az ügyész az ügy közvetítői eljárásra utalása előtt költségmentességet engedélyezett, a kirendelt védő díját és költségét az állam viseli. Az állam viseli azt a költséget is, amely annak kapcsán merült fel, hogy a terhelt süket, néma, vak, illetőleg a magyar nyelvet nem ismeri.

Módosuló jogszabályok

18. §

A Btk. 137. §-ának 1. pontja a következő *k)* alponttal egészül ki, és a jelenlegi *k)* alpont jelölése *l)* alpontra módosul:

*[E törvény alkalmazásában
1. hivatalos személy:]*

„*k)* a pártfogó felügyelői szolgálatnál pártfogó felügyelői tevékenységet végző, igazságügyi alkalmazotti jogviszonyban álló személy,”

19. §

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 10. §-ának *d)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A bírósági végrehajtást (a továbbiakban: végrehajtás) végrehajtható okirat kiállításával kell elrendelni. A végrehajtható okiratok a következők:]

„*d)* a bíróság pénzbüntetésről, pénzmellékbüntetésről, pénzbírságról, rendbírságról, vagyonelkobzásról, bűnügyi költségről, valamint elővezetési és kíséresi költségről szóló értesítése, továbbá a bírósági gazdasági hivatalnak az ügyészség által kiszabott rendbírságról és megállapított bűnügyi költségről, az ügyészség és a nyomozó hatóság által megállapított elővezetési és kíséresi költségről, valamint a pártfogó felügyelői szolgálat által a közvetítői eljárásban megállapított, az állam által előlegezett és visszatérítendő költségről szóló értesítése,”

20. §

Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény 4/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4/A. § A pártfogó felügyelő pártfogó felügyelői véleményt, környezettanulmányt készít, büntetőügyben közvetítői eljárást folytat le, szervezi és ellenőrzi a közérdekű munka végrehajtását, az egyéni pártfogó felügyelői terv szerint végrehajtja a pártfogó felügyeletet, pártfogói tevékenységet lát el a büntetés-végrehajtási intézetben, végzi az utógondozást, valamint ellátja a jogszabályban meghatározott más feladatait.”

21. §

(1) A Be. 24. §-a a következő (9) bekezdéssel egészül ki:

„(9) A külön törvény szerinti közvetítői eljárás során előterjesztett, a közvetítő kizárását megtagadó határozat elleni fellebbezésről a bíróság az (1)-(8) bekezdés értelemszerű alkalmazásával határoz.”

(2) A Be. 32. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) A külön törvény szerinti közvetítői eljárás során előterjesztett, a közvetítő kizárását megtagadó határozat elleni panaszról az ügyész az (1)-(5) bekezdés értelemszerű alkalmazásával határoz.”

(3) A Be. 66. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A külön törvény szerinti közvetítői eljárás során előterjesztett és elutasított igazolási kérelemről a vádemelést megelőzően az ügyész, azt követően a bíróság az (1)-(4) bekezdés értelemszerű alkalmazásával határoz.”

(4) A Be. 227. §-ának (1) bekezdése a következő d) ponttal egészül ki, és a jelenlegi d) pont jelölése e) pontra módosul:

[Az ügyész vádat emel, ha]

„d) a gyanúsított a közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodás teljesítését a vádemelés elhalasztása tartamának lejártáig nem fejezi be.”

22. §

(1) A bűncselekmények áldozatainak segítségéről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény (Ást.) 17. §-át megelőző „Illeték- és díjmentesség” alcíme helyébe az „Illeték-, díj- és költségmentesség” alcím lép.

(2) Az Ást. 17. §-a a következő mondattal egészül ki:

„A magyar nyelvet nem ismerő ügyfél helyett a fordítás és tolmácsolás költségét a célelőírányzat terhére az áldozatsegítő szolgálat viseli.”

(3) Az Ást. 46. §-a (1) bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Felhatalmazást kap az áldozatsegítésért felelős miniszter, hogy rendelettel állapítsa meg

a) az e törvény szerinti támogatások engedélyezése iránti kérelem előterjesztésére vonatkozó részletes szabályokat, a rászorultság igazolásának módját, a pénzbeli támogatás folyósításának és visszatérítésének részletes szabályait, valamint az iratkezelés szabályait,

b) az áldozatsegítő szolgálatnál foglalkoztatottak képzési feltételeire vonatkozó szabályokat,

c) az irányítása alá tartozó szervek áldozatsegítő feladatait, azok civil szervezetekkel való együttműködésének formáit.”

23. §

A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 127. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Felhatalmazást kap a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter, hogy a rendészetért felelős miniszterrel együttesen, rendeletben állapítsa meg a pártfogó felügyelői tevékenységgel kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásának részletes szabályait.”

Hatálybalépés

24. §

(1) Ez a törvény 2007. január 1. napján lép hatályba, ezzel egyidejűleg a Be. módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény 283. §-ának (1) bekezdése a hatályát veszti.

(2) Felhatalmazást kap a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter, hogy rendeletben megállapítsa a közvetítői tevékenységet végző pártfogó felügyelő képesítési követelményeit és a közvetítői eljárás iratkezelési szabályait.

Az Európai Unió jogának való megfelelés

25. §

Ez a törvény a büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló, 2001. március 15-i 2001/220/IB tanácsi kerethatározat 2. cikke (1) bekezdésének, 9. cikke (2) bekezdésének és 10. cikkének való megfelelést szolgálja.

INDOKOLÁS
a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről
szóló törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A közvetítői eljárás alapjait büntető ügyekben a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény (Novella) teremtette meg. A közvetítői eljárás a büntetőeljárással párhuzamosan folyó eljárás, amelynek kezdeményezése és következményei a büntetőeljárás intézményeihez kapcsolódnak, ezért azok a büntetőeljárásról szóló törvényben kaptak helyet. A büntetőeljárással szorosan össze nem függő szabályokat azonban külön törvényben szükséges meghatározni. A büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló törvényjavaslat a közvetítői eljárás részletes eljárási szabályait: az alapelvekre, a résztvevő személyekre, a közvetítő jogállására, valamint az eljárás jogkövetkezményeire vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

A magyar büntetőeljárásban eddig megoldatlan problémát jelentett, hogy a sértett személy helyzetét figyelembe vevő rendelkezések a gyakorlatban nem vezettek a terheltek által nyújtott jóvátétel elterjedéséhez. A resztoratív, azaz kárhelyreállító igazságszolgáltatásban az érintettek bevonásával oldják meg a bűncselekménnyel okozott kár jóvátételét, amelynek egyik legelterjedtebb eszköze a tettes és a sértett egyezsége.

A közvetítői eljárás feltételeinek megteremtését e kriminálpolitikai okok mellett nemzetközi elvárások indokolják.

Az Európai Unó Tanácsának a sértett büntetőeljárásbeli jogállásáról szóló 2001/220/IB számú kerethatározata – amely az Európai Unióról szóló szerződés 34. cikke értelmében kötelező a tagállamokra az elérendő eredményt illetően, de a nemzeti hatóságokra bízva a forma és a módszerek megválasztását – a 10. cikkében előírja a tagállamok számára, hogy a büntetőügyekben való közvetítést segítsék elő. Minden tagállamnak biztosítania kell azt is, hogy a sértett és az elkövető között az ilyen közvetítés útján elért megállapodást a büntetőeljárásban figyelembe lehessen venni. A bűncselekmények körének meghatározását a kerethatározat a nemzeti jogalkotóra bízva. A kerethatározat rendelkezéseit a tagállamoknak a belső jogukkal összhangban kell alkalmazniuk, vagyis a tagállamok kötelesek a belső joguknak megfelelő végrehajtási szabályok megalkotására, azonban a forma és a módszerek szabadon megválaszthatóak.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (99) 19. számú, a tagállamok számára a büntető ügyekben alkalmazott mediáció tárgyában elfogadott ajánlása a büntetőeljárásban bevezetni javasolja az elkövető és a sértett közötti megállapodás és az így létrejött jóvátétel súlyának megfelelő elismerését. Az ajánlás a kerethatározatnál részletesebb javaslatokat tesz a közvetítői eljárás feltételeit, módszereit, a terhelten és a sértettel való bánásmódot, jogaikat tekintve. Az ajánlás a mediációt akkor tartja alkalmazhatónak, ha a felek ahhoz szabad akaratukból hozzájárulnak. A felek bármikor visszavonhatják hozzájárulásukat, a mediáció alatt

folytatott megbeszélés titkos, és később nem használható fel, kivéve, ha a felek hozzájárulásukat adják. Az ajánlás arra is javaslatot tesz, hogy a mediáció a büntető igazságszolgáltatási folyamat minden szakaszában elérhető legyen, valamint hogy a mediációs szolgáltatások a büntető igazságszolgáltatási rendszerben megfelelő autonómiával rendelkezzenek. További ajánlásként fogalmazta meg, hogy egy adott büntető ügynek a mediátorhoz utalása, valamint a mediáció kimenetének megítélése a büntető igazságszolgáltatási hatóságok kizárólagos hatáskörébe kell tartoznia. Mielőtt a felek hozzájárulnak a mediációhoz, teljes körűen tájékoztatni kell őket jogaikról, a folyamat jellegéről és az így meghozott döntés lehetséges kihatásairól.

A mediáció büntető ügyekben történő bevezetése hosszú évek óta áll a tudományos érdeklődés középpontjában, jogalkotási feladatként azonban a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája céljainak végrehajtásából származó 2005-ben és 2006-ban megvalósítandó feladatokról szóló 1036/2005. (IV. 21.) Korm. határozat III/A 3. pontja írta elő.

Az előkészítő munka folyamán a jogalkotó megvizsgálta egyes európai országokban, úgymint Csehországban, Belgiumban, Franciaországban, Németországban, Ausztriában kialakított szabályozást, illetőleg a kanadai tapasztalatok megismerésére is lehetőség nyílt. Megállapítható volt, hogy számos modell létezik Európában és Európán kívül egyaránt, ezek között azonban a vádemelés elhalasztásával párhuzamosan folytatott közvetítői eljárás a vizsgált országok jelentős részében ismert volt. Más országokban létező modellekről szerzett tudás ismeretében alakította ki a jogalkotó a közvetítői eljárás alkalmazásának feltételeit és a hozzá kapcsolódó jogkövetkezményeket; e tapasztalatok fontos támpontot jelentettek azon bűncselekmények körének meghatározásánál is, amelyek miatt folyó büntetőeljárásban közvetítői eljárásnak helye lehet. Jelen törvényjavaslat kidolgozásánál azonban a jogalkotó a külföldről ismert legtöbb szabályozási modelltől eltérően magas szintű jogszabály, azaz külön törvény elfogadását tartotta célszerűnek.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényt módosította a 2006. évi LI. törvény, amely bevezette a büntetőeljárásba a közvetítői eljárást. A büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló törvénynek az alkalmazására akkor kerülhet sor, ha a Be.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén az ügyet az ügyész, illetőleg a bíróság közvetítői eljárásra utalta.

A 2. §-hoz

A közvetítői eljárás célja, hogy a bűncselekménnyel kiváltott konfliktust kezelje, a Be. által meghatározott feltételek fennállása esetén elősegítse a sértett és a terhelt közötti konfliktus rendezésének megoldását tartalmazó írásbeli megállapodás létrejöttét.

A sértett és a terhelt között létrejött megállapodás a terhelt tevékeny megbánását alapozhatja meg. A 2006. évi LI. törvény 285. §-a (1) bekezdésének d) pontja 2006. július 1. napjával hatályon kívül helyezte a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) 36. §-át, egyben e törvény 264. §-a a rendelkezés új szövegét 2007. január 1. napjától állapította meg. A Btk. 36. §-ának új alcíme a tevékeny megbánás, amely a közvetítői eljáráshoz, illetve annak eredményéhez kapcsolódik.

A megállapodás akkor alkalmas a közvetítői eljárás céljának megvalósítására, ha a terhelt és a sértett önként, minden befolyástól mentesen megállapodnak abban, hogy a terhelt hogyan, milyen módon téríti meg a sértettnek okozott kárt, illetve milyen más módon gyakorol jóvátételt.

A közvetítői eljárás a terhelt érdekét szolgálja, hiszen a törvény által megkívánt magatartás tanúsítása esetén a vele szemben indult büntetőeljárás megszüntetésére, illetve a büntetés korlátlan enyhítésére kerülhet sor, egyúttal azonban a sértett szempontjait is megfelelően megjeleníti, ha a büntető- illetve a polgári peres eljárásnál gyorsabb, egyszerűbb eljárásban kaphat számára megnyugtató elégtételt. Kiemelendő, hogy csak a tényleges kártérítés, illetőleg az egyéb jóvátétel megtörténte eredményezi az eljárás megszüntetését, illetve a büntetés korlátlan enyhítését.

A 3. §-hoz

A közvetítő a büntetőeljárást lefolytató bíróságtól, ügyészségtől független, kívülálló személy, aki ebből a helyzetéből fakadóan képes lehet arra, hogy a terhelt tevékeny megbánását megalapozó megállapodás létrejöttét megfelelően elősegítse.

A közvetítói eljárást a büntető ügyben eljáró bíróság, illetőleg ügyész székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) igazságügyi hivatal pártfogó felügyelői szolgálatánál közvetítói tevékenységet végző pártfogó felügyelője folytatja le.

A büntető ügyekben alkalmazható közvetítói tevékenység igen szorosan kapcsolódik a büntetőeljáráshoz, ezért biztosítani kell, hogy a büntető ügyekben közvetítói tevékenységet végzők mögött egy állami intézményrendszer álljon, ami az egységes eljárást garantálja. A büntetőeljáráshoz kapcsolódó közvetítói tevékenységet mindenképpen célszerű olyan személynek végezni, aki egyébként, hivatásánál fogva tapasztalatokkal, és kellően speciális büntetőjogi ismeretekkel rendelkezik, ugyanakkor kellő kapcsolatteremtő képességgel bír, és nem része a bírósági, illetve az ügyészi szervezetnek. Ezt a feladatot a pártfogó felügyelők tudják leginkább megoldani, ezért a Javaslat a Novella rendelkezéseivel összhangban a közvetítói tevékenységet végző pártfogó felügyelőket jelöli ki a közvetítói eljárás lefolytatására.

A közvetítő a feladata ellátásához szükséges adatokat, tényeket, iratokat jogosult, és egyben köteles megismerni.

A közvetítőt titoktartás terheli az e tevékenységével összefüggésben tudomására jutott tények, körülmények, adatok tekintetében, ez összefügg a Be. azon rendelkezésével, hogy a terhelt és a sértett közvetítói eljárás során tett, az eljárás alapjául szolgáló cselekményre vonatkozó nyilatkozata bizonyítási eszközként nem használható fel. A rendelkezés indokai közül ki kell emelni, miszerint ez is annak biztosítását szolgálja, hogy a sértett és a terhelt között a megállapodás létrejöttének folyamata közben kialakulhat egy a büntetőeljáráshoz képest bizalmasabb viszony, ezzel azonban nem élhet vissza egyetlen hivatalos szerv sem. A titoktartási kötelezettség garanciális elem mind a sértett, mind a terhelt számára.

A 4. §-hoz

A közvetítő pártatlanságát, elfogulatlanságát a Be. rendelkezéseire igazodó, garanciális jellegű kizárási szabályok biztosítják. Akitől az ügyhöz, vagy az eljárásban érintett valamelyik személyhez való viszonya alapján, vagy bármilyen más oknál fogva nem várható el az objektivitás, közvetítőként nem járhat el.

A kizárási okot a közvetítő köteles bejelenteni, de a sértett, a terhelt, illetve képviselőjük is bejelenthet kizárási okot, és indítványozhatja a közvetítő kizárását.

Az 5. §-hoz

A közvetítő kizárásának tárgyában a pártfogó felügyelői szolgálat vezetője határoz.

A kizárási megtagadása ellen a sértettet, a terheltet, valamint képviselőjüket jogorvoslati jog illeti meg. Ez a jogorvoslat a vádemelést megelőzően a panasz, a vádemelést követően a fellebbezés. A panasz elbírálása a közvetítói eljárásra

utalásról határozó ügyész, a fellebbezés elbírálása a közvetítói eljárás érdekében a büntetőeljárást felfüggesztő bíróság feladata.

Indokolt, hogy a közvetítói eljárásban a közvetítő által hozott, és jogorvoslattal támadható határozatokat az a szerv bírálja felül, amely az eljárás érdekét érintően döntési jogosultsággal rendelkezik, de maga nem vesz részt a közvetítói eljárásban.

A 6. §-hoz

A közvetítói eljárás a vádemelés előtt az ügyésznek az ügy közvetítói eljárásra utalásáról hozott határozatával, a vádemelést követően a bíróságnak a büntetőeljárást a közvetítói eljárás lefolytatása érdekében hozott felfüggesztő végzésével indul meg.

A 7. §-hoz

A mediáció alapelve a felek önkéntessége és akaratának, méltóságának tiszteletben tartása. Ez magában foglalja a felek egyenrangúságát, és az önkéntességet az eljárás és a megállapodás minden elemében.

A sértett és a terhelt között létrejött, a törvényi követelményeknek megfelelő megállapodás kihat a büntetőeljárásra is, jogi következményekkel jár. Ezért indokolt, hogy a sértett is és a terhelt is jogosult legyen jogi képviselőt meghatalmazni. A büntetőeljárással való szoros kapcsolat indokolja, hogy a büntető ügyben adott meghatalmazás, és a kirendelés hatálya kiterjed a közvetítói eljárásra is.

A közvetítói eljárás sikerét szolgálhatja az is, ha a jogban jártas személy közreműködésén túlmenően, a sértett és a terhelt is megnevezhet legfeljebb két-két olyan, vele bizalmas viszonyban lévő személyt, aki jelenlétével, esetleges felszólalásával előmozdíthatja a megállapodás létrejöttét, és biztonságot ad annak, aki őt a közreműködésre felkérte. Nem szükséges, és nem célszerű azonban túlságosan nagy létszámban folytatni a közvetítói megbeszéléseket, ezért a Javaslat csak két-két ilyen személy bevonását teszi lehetővé.

A Javaslat általános szabályként a sértettre és a terheltre bízza, hogy ki legyen az a bizalmi személy, aki jelenlétével segítheti őt. Előfordulhat azonban, hogy olyan személy megnevezésére kerül sor, akinek érdekeivel ellentétes a megállapodás létrejötte, vagy személye kérdésessé teszi a sértett, illetve a terhelt közvetítói eljárásban való önkéntes részvételét. A közvetítő az ilyen személy részvételére vonatkozó indítvány teljesítését megtagadja, a döntés ellen nincs jogorvoslat.

Egyes esetekben szükséges lehet a közvetítő oldalán is, olyan elsősorban nem a pártfogó felügyelői szolgálathoz tartozó személy (pl. pedagógus) bevonása, aki a szakértelmével, a terhelt vagy a sértett körülményeinek ismereteivel elősegítheti a megállapodás létrejöttét. Erre lehetőségét teremt a Javaslat.

Nem zárható ki azonban annak a lehetősége – elsősorban akkor, ha a sértett és a terhelt nem egy településen él –, hogy a pártfogó felügyelői szolgálat közvetítőként eljáró tagja bevonja az eljárásba a szolgálat egy másik, más ügyekben ugyancsak közvetítőként eljáró tagját, aki természetesen abban az eljárásban, amelyikbe bevonják, nem közvetítőként működik közre.

Speciális szabályok érvényesülnek a diplomáciai, vagy a nemzetközi jogon alapuló mentességet élvező sértett esetében, a büntetőeljáráshoz hasonlóan.

A 8. §-hoz

A korlátozottan cselekvőképes sértett vonatkozásában a törvényes képviselőt, illetőleg érdekellentét esetén a Polgári Törvénykönyv rendelkezési irányadóak.

Ha a sértett cselekvőképtelen, nem vehet részt a közvetítői eljárásban. Ha a sértett életkora miatt cselekvőképtelen, jognyilatkozat megtételére nincs lehetősége, azon kívül a tizennegyedik életévét be nem töltött sértett esetében nem is célszerű a terhelttel való személyes találkozása, a sértett védelmét is szolgálja a rendelkezés. Ha a sértett cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt áll – állapotától függetlenül – nem indokolt az eljárásbeli részvétele, ügyei vitelére önállóan képtelen, nevében a törvényes képviselő tehet jognyilatkozatot, és az ilyen sértett érdekét sem szolgálja a személyes részvétel.

A büntetőeljárás általános szabályai érvényesülnek a személyi adatok zártan kezelése, az anyanyelvhasználat és a tolmács igénybevétele tekintetében.

Előfordulhat, hogy a közvetítői eljárás során a közvetítő az ügyész vagy a bíróság hatáskörébe tartozó intézkedés vagy eljárási cselekmény elvégzésének szükségességét észleli. Ekkor tájékoztatja az ügyészt, illetőleg a bíróságot. Ez nem jelenti azt, hogy a közvetítő részt vesz a bizonyítási eljárásban, főként nem azt, hogy eljárási cselekményeket végez, de az annak alapjául szolgáló tények, adatok észlelésekor, azokat köteles jelezni a megfelelő szerv felé.

A 9. §-hoz

A közvetítő az eljárás megindulásának alapjául szolgáló határozatnak az illetékes pártfogó felügyelői szolgálathoz érkezését követően nyolc napon belül kitézi az első közvetítői megbeszélés időpontját. A nyolc napos határidő az első megbeszélés időpontjának kitűzésére, és nem a megtartására vonatkozik. A közvetítői eljárást úgy kell megszervezni, hogy a lehető legrövidebb időn belül befejeződhessen, és a megállapodás, valamint a közvetítő jelentése a felfüggesztés határidejének lejárta előtt megérkezzen a bírósághoz, illetőleg az ügyészhez.

A sértettet és a terheltet az első közvetítői megbeszélésre történő idézésben tájékoztatni kell jogaikról, kötelezettségeikről, valamint az eljárás következményeiről. Az írásbeli tájékoztatás célja, hogy az első közvetítői megbeszélésen lehetőleg úgy vegyenek részt az érintettek, hogy a közvetítői eljárás minden fontos részletével tisztában legyenek.

Fontos, hogy a közvetítői eljárás nem lehet a büntetőeljárást elhúzó, parttalan és céltalan egyezkedés eszköze. A Javaslat kellő időt biztosít arra, hogy amennyiben nem sikerül egy megbeszélésen megállapodni, legyen mód az esetleges újabb megbeszélésre, de ésszerű határidőn belül az eljárás résztvevőinek el kell tudniuk dönteni, hogy megállapodnak vagy sem.

A 10. §-hoz

Az eljárás során az azonos álláspont kialakítására kell törekedni, ezért a Be. szabályaihoz képest lényegesen enyhébbek a mulasztás jogkövetkezményei, és némiképp kötetlenebbek az eljárás menetéről szóló rendelkezések is. A közvetítői eljárás eredménytelensége, sikertelensége semmiképp sem róható egyik résztvevő – eljárásjogi helyzeténél fogva kiemelendő, hogy a terhelt – terhére sem.

Ezzel együtt a Javaslatban meghatározott időn túl nem lehet igazolási kérelemmel élni, az ismételt mulasztás a közvetítői eljárás eredménytelen befejezését vonja maga után.

Az igazolási kérelem elbírálására, valamint a határozattal kapcsolatos jogorvoslatra vonatkozóan az 5. §-hoz fűzött indokolás irányadó.

A 11. §-hoz

A közvetítői eljárás lefolytatásának szabályai nem olyan szigorúak, mint a büntetőeljárás perrendi szabályai. A közvetítői eljárás nem versenghet a büntetőeljárással, nem lehet a bizonyítási eljárás lefolytatásának színtere. Ezért az a szabály is – a keletkezett okiratok felhasználhatóságának tilalmán, és a titoktartási kötelezettségen túlmenően –, amely szerint a sértetten és a terheltten kívül más nem hallgatható meg, ezt a célt szolgálja. A sértett, illetve a terhelt által megnevezett két-két személy esetleges felszólalása nem ellentétes ezzel a rendelkezéssel, ez ugyanis csak lehetőség a nevezettek számára, a közvetítőnek a sértettet és a terheltet viszont mindig meg kell hallgatnia.

A közvetítő ellenőrzi a résztvevők személyazonosságát, valamint azt, hogy jogaikat, kötelezettségeiket megértették-e, illetve tisztában vannak-e a közvetítői eljárás lényegével, következményeivel. Ezt követően kerül sor a sértett és a terhelt meghallgatására. Ez megtörténhet egymás távollétében is.

Ha a sértett és a terhelt meghallgatása egymás távollétében történik, az így kapott tájékoztatást a közvetítő – a tájékoztatást adó erre irányuló tilalmának hiányában – közölheti a közvetítői eljárásban résztvevő más sértettel, terhelttel, illetőleg ezek jogi képviselőjével, annak érdekében, hogy az érintettek álláspontjukat megfelelő információ birtokában tudják kialakítani. Ez azonban nem lehet visszaélés-szerű, mindig tisztázni kell, hogy a tájékoztatást adó sértett vagy terhelt hozzájárul-e az adott információ közléséhez.

A megállapodás megkötésekor azonban a sértettnek, ha a törvényes képviselőt kötelező, a törvényes képviselőnek, és a terheltnek egyidejűleg kell jelen lennie. A szabály garanciális jellegű, minden érintett érdekét egyformán szolgálja, a közvetítői eljárás alapelveinek megfelelően.

A 12. §-hoz

A közvetítői eljárás legfontosabb mozzanatairól, a közvetítői megbeszélésekről feljegyzés készül, amely tartalmazza a megbeszélésen jelen lévők nevét, továbbá az eljárás menetének legfőbb elemeit, oly módon, hogy a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése, valamint az eljárási szabályok megtartása nyomon követhető legyen.

A feljegyzés az eljárás törvényességének fontos garanciális eleme, egyúttal a történet lényegének a közvetítő általi dokumentálása a résztvevők érdekeit is szolgálja.

A 13. §-hoz

A közvetítői eljárásban született megállapodásban a terhelt által vállalt kötelezettségeknek meg kell felelniük a jogszabályoknak, ésszerűnek kell lenniük, és nem ütközhetnek a jó erkölcsbe. Ez azt jelenti, hogy a közvetítőnek vizsgálnia kell, hogy a terhelt által vállalt kötelezettség nem sért-e jogszabályt, végrehajtható, teljesíthető-, valamint a társadalom erkölcsi értékrendjével nem ellentétes-e. E körben nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a terhelt cselekménye milyen mértékű érdeksérelemmel járt, és ehhez mérten mekkora terhet jelent a megállapodásban vállaltak teljesítése. A sértett és a terhelt ezeknek a követelményeknek a figyelembe vételével megegyezhet a kártérítés összegében, a végrehajtás módjában, időpontjában és minden más részletkérdésben is.

A sértett és a terhelt megállapodhatnak úgy, hogy a megállapodással egyidejűleg sor kerül az abban foglaltak végrehajtására. Ha sértett beleegyezik, a megállapodás végrehajtása történhet több mozzanatban is (pl. több részletben téríti meg a kárt a terhelt), ezekben az esetekben az eljárás megszüntetésére nem kerül sor, ilyenkor az ügyész egy, illetőleg két évvel elhalaszthatja a vádemelést, és a megállapodásban foglaltak végrehajtásának függvényében megszünteti az eljárást, vagy vádat emel. Ha a bírósági szakaszban kerül sor ilyen tartalmú megegyezésre, a bíróság az eljárás felfüggesztésének lejártakor dönt az eljárás megszüntetéséről, illetve a büntetőeljárás folytatása tárgyában. A megállapodás minél előbbi végrehajtásának elősegítését szolgálja az a rendelkezés, amelynek értelmében a kár megtérítésének, illetve a más módon történt jóvátételnek a végső határideje a vádemelés elhalasztásának lejártáig, illetve a büntetőeljárás felfüggesztésének tartama.

A megállapodásról a közvetítő okiratot állít ki, amely közokirat, azt a közvetítőn kívül a sértett, ha a törvényes képviselőt kötelező, a törvényes képviselő is, és a terhelt is aláírja.

A közvetítói eljárásban keletkezett iratok közül abban a büntetőeljárásban, amelyben a közvetítói eljárásra sor került, csak a megállapodást tartalmazó közokirat, és a közvetítói jelentés használható fel bizonyítékként.

A 14. §-hoz

A közvetítói eljárásban létrejött közokiratba foglalt megállapodás a közvetítói eljárás célján túlmenően joghatás kiváltására nem alkalmas, és nem érinti a sértett igényérvényesítési jogát. A rendelkezés célja az, hogy ne akadályozza a sértettet abban, hogy egyéb törvényes úton érvényesíthessen a terhelttel szemben a bűncselekményből származó igényt. Ez akkor fordulhat elő, ha a megegyezésben foglaltak végrehajtására nem kerül sor, illetve, ha a bűncselekménnyel szoros összefüggésben a büntetőeljárásban nem érvényesíthető, vagy nem érvényesített követelése lehet a sértettnek.

A Javaslát szerint más eljárásokban a sértett és a terhelt nem hivatkozhat a közvetítói eljárás során tett nyilatkozatokra. A szabályozás garanciális jellegű, a visszaélések elkerülését szolgálja, továbbá nem indokolt, hogy a büntetőeljárásbeli kárigény érvényesítésén túlmenő, más jogágak körébe tartozó igények érvényesítése vonatkozásában (pl. nem vagyoni kár, elmaradt haszon) a büntető ügyekben alkalmazható közvetítói eljárás lezárt ügyeket eredményezzen, illetve elzárja az egyéb jogágbeli igényérvényesítéstől a sértettet.

A 15. §-hoz

A közvetítói eljárás kezdete, és befejezése a Be. és a Javaslát által meghatározott aktusokhoz kapcsolódik, ezek objektív körülmények, megállapításuk nem igényel mérlegelést.

A pártfogó felügyelői szolgálat a közvetítói eljárás befejezését követően ellenőrzi a megállapodás teljesítését abban az esetben, ha a megállapodás szerint a terhelt részletekben vagy járadékszerűen teljesít. Ha a terhelt a teljesítést megkezdte, de nem fejezte be, a megállapodás létrejöttével egyidejűleg szükséges annak nyomon követése, hogy a megállapodás teljesül-e vagy sem. Ha a közvetítói eljárás befejeződik, mert a terhelt a teljesítést megkezdte, a közvetítő jelentése megérkezik az ügyészhez, a törvényes feltételek fennállása esetén az ügyész a vádemelés elhalasztásáról dönt. Ha a vádemelés elhalasztásának tartama eredményesen eltelt, azaz a terhelt a teljesítést befejezte, az ügyész az eljárást megszünteti. Ha a terhelt nem teljesít, az ügyész vádat emel, a vádemelést követően a bíróság folytatja az eljárást. Indokolt, hogy ha a pártfogó felügyelői szolgálat észleli, vagy valamely résztvevő a tudomására hozza, hogy a terhelt nem teljesít, vagy a teljesítés akadálya a sértett magatartása, erről a körülményről az ügyészt, illetve a bíróságot tájékoztassa. Kiemelendő, hogy a büntetőügyekben eljáró szervet mindig a pártfogó felügyelői szolgálatnak kell a történekről tájékoztatnia.

A 16. §-hoz

A közvetítói eljárás befejezését követő tizenöt napon belül a közvetítő jelentést készít, amely az eljárás minden lényeges mozzanatát tartalmazza a Javaslatban meghatározottak szerint.

A jelentést a közvetítő megküldi az eljárás befejezésére alapot adó okirattal együtt az ügyésznek vagy a bíróságnak, valamint a sértettnek, a terheltnek és képviselőiknek. Ha az eljárás befejezésére alapot szolgáltató okirat a közvetítói eljárás eredményeképpen létrejött megállapodás, azt értelemszerűen csak annak az érintettnek kell megküldeni, aki a megállapodás aláírásakor azt személyesen nem vette át.

A 17. §-hoz

A közvetítói eljárásban szükségszerűen felmerülhet költség, ez nem bűnügyi költség, fő szabályként a költségeket a terhelt viseli, de a sértett is és a terhelt is viseli a saját érdekkörében felmerült költségeket, azonban ettől eltérően is megállapodhatnak. Minden esetben az állam viseli azt a költséget, amely annak kapcsán merült fel, hogy terhelt süket, néma, vak, illetőleg a magyar nyelvet nem ismeri. Ha a büntetőeljárásban a közvetítói eljárásra utalást megelőzően a terhelt költségmentességben részesült, ez a kedvezmény érvényesül a közvetítói eljárásban is. A közvetítói eljárás, bár a büntetőeljáráshoz szorosan kapcsolódik, nem része annak. Nem lenne indokolt, hogy a közvetítói eljárás sikere esetén, a terhelt minden költség megfizetése alól mentesüljön, ez az eljárás nem a büntetőeljárás szükségszerű része, ezért nem integrálódik abba a költségek viselése terén.

A költségek megállapítása, és utalványozása a pártfogó felügyelői szolgálat feladata, ha a költségre alapot adó eljárási cselekmény nem igényelt ügyési vagy bírói intézkedést. Ha a közvetítói eljárással összefüggésben olyan költség merül fel, amelyről az ügyész illetőleg a bíróság határoz (pl. a közvetítő jelzése folytán elmeorvos-szakértő kirendelésére kerül sor a büntetőeljárásban), akkor a költség tekintetében is az ügyész, illetőleg a bíróság határoz, ha azonban a közvetítói eljárásban kirendelt védői díj merül fel, illetve a tolmács közvetítói megbeszélésen való tevékenységével kapcsolatban merül fel költség, ezt a pártfogó felügyelői szolgálat nyomban utalványozza.

A 18. §-hoz

A Javaslat módosítja a Btk.-t, a hivatalos személyek felsorolását tartalmazó rendelkezést kiegészíti a pártfogó felügyelői szolgálatnál pártfogó felügyelői tevékenységet végző, igazságügyi alkalmazotti jogviszonyban álló személy beiktatásával. A pártfogó felügyelő tevékenységének jelentősége, sokrétűsége indokoltá teszi hivatalos személyi minőségét, ez a közvetítói tevékenység jelentőségénél fogva külön kiemelendő.

A 19. §-hoz

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 10. §-ának d) pontja tartalmazza a végrehajtható okiratok felsorolását. A Javaslattal a felsorolásban valamennyi olyan értesítést feltünteteti végrehajtható okiratként, amely az adott pénzösszeg behajthatóságához szükséges.

A 20. §-hoz

Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény módosítása is szükséges, e törvény 4/A. §-a tartalmazza a pártfogó felügyelő feladatait, amit indokolt kiegészíteni a büntetőügyekben lefolytatott közvetítői eljárással.

A 21. §-hoz

A Be. módosítására azért van szükség, mert a közvetítői eljárás során előterjesztett, és elutasított igazolási kérelem, illetve kizárási indítvány tekintetében akként rendelkezik a Javaslattal, hogy a közvetítő, illetve a pártfogó felügyelői szolgálat vezetője által hozott határozat ellen jogorvoslattal lehet élni, melyet a büntetőeljárás bírósági szakaszában a büntetőeljárást lefolytató bíróság bírál el, míg a vádemelés előtti szakaszban az ügyész dönt ugyanezen kérdésekben. Ezekkel a rendelkezésekkel összefüggésben a Javaslattal tartalmazza a Be. módosítását.

A Be. 227. §-ának (1) bekezdése tartalmazza, hogy a vádemelés elhalasztását követően mely esetekben kerül sor vádemelésre. A Javaslattal ezt a felsorolást egészíti ki, azzal az esettel, amikor a gyanúsított a közvetítői eljárásban létrejött megállapodásban foglaltakat nem teljesíti, a vádemelés elhalasztása tartamának lejártáig, emiatt vádemelés szükséges.

A 22. §-hoz

Az áldozatsegítés célja az, hogy minden áldozat a lehető legkönnyebben, korlátozás nélkül juthasson hozzá a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény (Ást.) által biztosított támogatásokhoz. Ennek megfelelően az Ást. értelmében az áldozatsegítő eljárások illeték- és díjmentesek. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) az Ást. háttérjogszabálya. A Ket. értelmében az anyanyelv használatával kapcsolatos költség (tolmács díja, határozat lefordításának díja stb.) eljárási költség. Ennek alapján értelmezési kérdés, hogy a nyelvi közvetítés a díjmentességbe beletartozik-e, ezért a módosítás az alkalmazhatóság szempontjából egyértelmű helyzetet teremt.

Azt is szükséges meghatározni, hogy az anyanyelv használatával kapcsolatban felmerült költségeket az áldozatsegítő szolgálat, a célelőirányzat terhére viseli.

A Javaslattal tartalmazza a szükséges felhatalmazást az Ást. szerinti támogatások engedélyezése iránti kérelem előterjesztésére, a rászorultság

igazolásának módjára, a pénzbeli támogatás folyósítására és visszatérítésére, valamint az iratkezelésre vonatkozó részletes szabályok megalkotására.

A 23. §-hoz

A Javaslat a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendeletet kiegészíti a pártfogó felügyelői tevékenységgel kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásának részletes szabályai megalkotására vonatkozó felhatalmazó rendelkezéssel.

A 24. §-hoz

A Javaslat – a szöveget megállapító törvény címének és számának feltüntetésével, megjelölve a szóban forgó rendelkezést beiktató szakaszt és bekezdést – azt a törvényhelyet helyezi hatályon kívül, amely a Javaslattal módosított rendelkezést megállapította.

A közvetítői tevékenységet végző pártfogó felügyelő képesítési követelményeit, továbbá a közvetítői eljárás iratkezelési szabályait rendeletben kell megállapítani, a Javaslat erre ad felhatalmazást a büntetés-végrehajtásért felelős miniszternek.

A 25. §-hoz

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 40. §-ának (3) bekezdése értelmében, ha a törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörét érinti, az indokolásban tájékoztatást kell adni arról is, hogy a javasolt szabályozás milyen mértékben tesz eleget az Európai Közösségek jogszabályaihoz való közelítés követelményének, illetőleg az összeegyeztethető-e az Európai Közösségek jogszabályaival. A rendelkezés ennek a követelménynek tesz eleget.